

Türkiyede Müzik Reform Hareketleri

(Cumhuriyet Devrimleri ve Müzik)

Bugün ülkemizde çok sesli klasik müziğin tarihte ve günümüzdeki gelişmesinden söz etmek için aranızda bulunuyorum. Çok geniş bir konuyu sınırlı bir zamana sığdırmak zor. Bu nedenle önemli bulduğum bazı hususları ön plana aldım.

Osmanlı devletinde köklü batılaşma hareketi, kendisi de önemli bir Türk sanat müziği bestecisi olan, III. Selim'in askeri reform hareketi ile başlar. Lale devrinde sanatsal yaşamın önem kazandığı barışçı dönemde Osmanlı devleti ve Avrupa arasında kültür ilişkilerinin temeli atılır. Yeniçeri ayaklanması ile kesintiye uğrayan reform planı Sultan II. Mahmut'un batıcı uygulamalarıyla tekrar yaşama geçmiştir. Bu çerçevede 1826 yılında yeniçerilerin kaldırılması ve batı tarzında modern bir ordu kurma girişimi ile mehterhane'nin etkinliklerine de son verilmiş ve yerine batılı anlamda bir askeri bando kurulmuştur. Aynı yıl sarayda bir okul açılır ve zamanla bu okul aralarında kadınlar orkestrası, kızlar fanfar takımı, fasıl takımı, orta oyunu, tiyatro, opera korosu, operetçiler gibi çeşitli sahne sanatkarlarını bünyesinde toplayan bir tür akademi halini almıştır. Büyük opera bestecisi Gaetano Donizetti'nin ağabeyi olan Guiseppe Donizetti Osmanlı devleti muzikaları umum mürebbisi ünvanı ile bu bandonun şefliğine atanır ve Eylül 1828'de İstanbul'a gelir. Göreve başlar başlamaz Donizetti'nin ilk işi porteli notayı öğrencilerine öğretmek olur. O zamana kadar Türkiye'de alaturka müzikte kullanılan Hamparsun sistemini öğrenen Donizetti, bu sistemdeki işaretlerin batı müziği notasyonundaki karşılıklarını yazarak öğrencilerine kısa zamanda nota

okumayı öğretti. Bando ilk konserini 19 Nisan 1829 da kısa parçalardan oluşan bir programla Rami Kışlasında verdi.

Tanzimat sonrasında, 1846'dan itibaren opera temsilleri verilmeye başlandı. Verdi ve diğer bestecilerin en önemli operaları İtalya'daki ilk çalmışlarından hemen sonra Pera'da (bugün Beyoğlu) Naum Tiyatrosunda oynanıyor, dışarıdan büyük sanatçılar geliyordu. Franz Liszt 1847'de İstanbul'da konserler verdi. Liszt, Abdülmecid Han'ın huzurunda çaldığı resital sonrası Pdişah'ın kendisine sorduğu sorulara ve kariyeri hakkındaki bilgisinin genişliğine ne kadar şaşırdığını Madame d'Agoult'ya yazdığı bir mektubunda belirtir. Bunun yanı sıra 1848 yılında Chopin İskoçya'da Balmoral şatosunda İngiltere kraliçesi Victoria için bir resital verir. Kraliçe o akşam günlük defterine şunu yazar “bugün bir piyanist konser verdi”. Kraliçe Chopin'i tanımamaktadır.

1848 de İstanbul'a gelen Belçikalı keman virtüözü Henri Vieuxtemps sultanın isteği üzerine, Muzika-i Hümayun'u denetlemiş, orada verilen eğitimi yetersiz bulmasına rağmen bandoyu, özellikle ilk okuyuşta bir eseri kusursuz çalabilme becerilerini pek beğenmişti.

1856 da Donizetti Paşanın ölümünden sonra, Naum tiyatrosunda konuk opera orkestralarını yöneten Guatelli onun yerine geçmişti. Guatelli Paşa ölümüne kadar uzun yıllar bu görevde kalmış ve onun yönetiminde bando gerçek bir armoni görünümünü almıştır.

Osmanlı sultanları arasında müzikle mesgul olanlar ve beste yapanlar vardır. V. Murat hem çalmaktan hem de dinlemekten hoslanan bir müzikseverdi. Pek çok vals, polka gibi küçük eser bestelemiştir. II. Abdülhamit Guatelli paşadan

dersler almış olup sağlam bir nota bilgisiyle iyi derecede piyano çalardı. “Alaturka güzeldir ama daima gam verir, alafranga degiştir, neşe verir” dermiş. Koyu bir baskı yönetimi uygulayan Abdülhamit konu müzik olunca çok açık fikirli olabiliyor, yurt dışından hocalar, orkestra şefleri getirilmesine ve gençlerin eğitime gönderilmesine onay veriyor, ancak, sürgün politikacıardan etkilenecekleri korkusuyla dışarıya ve özellikle Paris’e öğrenci gönderilmiyordu. Bu ortamda müzik giderek İstanbul’un hayatında daha çok yer almaktaydı. Örneğın, Concordia ve Fransız tiyatrolarına her yıl opera toplulukları geliyor, yaz aylarında da halkın banda dediğı yabancı orkestralar iki ay boyunca açık hava konserleri veriyorlardı. Evlerde piyano sayısı ve müzik dersi alanların sayıları artıyordu. II. Meşrutiyet sonrasında müzikle ilgilenenler daha da fazlalaşacaktı. Son Halife Abdülmecit’in Dolmabahçe Sarayı arşivindeki eserleri arasında kendi çizdiği bir karakalem Brahms portresi olması klasik müziğe ne kadar önem verdiğini gösterir.

1908 de II. Meşrutiyetin ilanından itibaren Muzika-i Hümayunda görevli olan yabancı müzisyenlerin yerine yetişkin Türk müzisyenler almıştır. Aralarında bir opera ve bir çok operetin bestecisi Dikran Çuhacıyan, Adnan Saygun ve diğer müzisyenlerin hocası Macar Tefik Bey ve batı tekniğı ile yazan ilk bestecilerimizden Saffet Atabınen bey gibi hocalar vardır. Bu dönemde hem senfoni orkestrasının hem bandonun yönetmeni usta bir flütçü olan ve orkestra çalgılarını iyi tanıyan Saffet Atabınen beydir. Beethoven senfonilerinin seslendirilmesi de bu yıllara rastlar. Çalışılıp çalınan eserler arasında Haydn, Massenet ve Berlioz’un yapıtları ile Zeki Üngör Bey’in solist olarak yer aldığı Mendelssohn keman konçertosu icrası da vardır.

20. Yüzyıl'ın basından itibaren büyük şehirlerimizde ilk ve orta okullarda uygulanan müzik programı hem dinsel hem de batı müziğine açıktı. Ancak tutarsız eğitim programları nedeniyle iyi bir öğretim yapılamıyordu. Benim bildiğim tek olumlu örnek 1912'de İzmir'de açılan ve amaçları arasında ulusal ruhu gençlere aşılacak bir milli müzik ilkesinin benimsenmesi olan İttihat ve Terakki mektebiydi. İttihat ve Terakki mektebinin eğitim ilkeleri ülkemizde ulusalcı müzik akımının ilk işaretlerindedir. Ziya Gökalp 1913'te yazdığı Türkçülüğün Esasları kitabında düm-tek usulü ile yapılan geleneksel müziğin çağdaş yaşantıya uygun düşmediğini, yapılacak tek şeyin bu ezgileri batı tekniğine göre armonilemek olduğunu söylüyor. Bu görüşlerin Cumhuriyet dönemi müzik reformlarına bir tür temel teşkil ettiği muhakkak.

1917'de İstanbul'da kurulan, Türk müziği alanında eğitim veren, Darülelhan ezgiler evi ülkemizdeki halka açık ilk müzik okuludur. Burası bir bakıma İstanbul Belediye Konservatuvarının bir hazırlığı sayılabilir.

Birinci dünya savaşı sırasında oldukça gelişen muzika-i hümayun orkestrası İstiklal Marşının bestecisi Zeki Üngör Bey'in idaresinde Avusturya-Macaristan, Almanya ve Bulgaristan'ı kapsayan bir turneye çıkıyor. O sıralarda Berlin'de talebe olan babam, kaldığı evin sahiplerini ve okul arkadaşlarını iftihar ederek bu konsere davet ediyor. Babamın bana anlattığına göre, Furlani'nin Oryantal Fantazi adlı eserinin çalınışı beğeni ile karşılanıyor. Ancak Mozart'ın Figaro'nun Düğünü uvertürünün temposu çok yavaş bulunuyor ve şark tarzı bir Mozart yorumu olarak görülüyor. Gene de, bu orkestranın turnesi olumlu izler bırakıyor.

Eğitim reformları Cumhuriyetimizin kuruluşundan bir yıl sonra yürürlüğe giren Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile başlar. Bu yasayla eğitim ve öğrenim ilkeleri bütünselliğe kavuşturulmuş, buna göre hazırlanan ders planlarında ise müzik dersleri müfredat programlarında yer almıştır. Bu arada İstanbul'da 1921'de kapanmış olan Darüelhan okulu 1923'de batı müziği bölümüyle tekrar açılır. Ankara'da ilk müzik öğretmen okulu olan ve ilk kuşak besteci ve yorumcularımızı yetiştiren Musiki Muallim Mektebi açılmıştır. Muzika-i Hümayun orkestrası ise 27 Nisan 1924'de İstanbul'dan Ankara'ya intikal ederek Riyaseti Cumhur Musiki Heyeti (bugün Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası) adını almıştır. 1926'da konservatuvara dönüştürülen Darüelhan yalnız batı müziği eğitimi vermeye başlamış, ayrıca İstanbul Belediyesine bağlanarak Milli Eğitim Bakanlığınca onaylanan programları uygulamıştır. Bu uygulamalar şunu gösterir : müzik bir eğlence aracı olmaktan çıkmış, özgür düşünce temelinde ciddi yaratıcılık ortamına doğru ilerlemiştir. Atatürk, 1 Kasım 1934'de Büyük Millet Meclisinin açılışında verdiği söylevin müziğe ayrılan bölümünde bunu açıkça dile getirerek şunları söylemiştir :

Arkadaşlar, güzel sanatların hepsinde ulus gençliğinin ne türlü ilerletilmesini istediğinizi bilirim. Bu yapılmaktadır. Ancak, burada en çabuk, en önde götürülmesi gerekli olan Türk musikisidir. Bir ulusun yeni değişikliğine ölçü musikide değişikliği alabilmesi, kavrayabilmesidir. Bugün dinletilmeye yeltenilen musiki yüz ağartıcı değerde olmaktan uzaktır. Bunu açıkça bilmeliyiz. Ulusal ince duyguları, düşünceleri anlatan, yüksek deyişleri, söyleyişleri toplamak, onları bir an önce, genel, son musiki kurallarına göre işlemek gerekir ; ancak bu düzeyde Türk ulusal musikisi yükselebilir, evrensel musikide yerini alabilir.

Bu söylevden 25 gün sonra, 26 Kasım 1934 tarihinde Milli Eğitim Bakanının başkanlığında çalışan kurulların aldığı temel kararlar şöyledir: bütün okullarda etkili bir çok sesli müzik uygulamasına yönelinmesi; halk arasında opera, operet, konser radyo ve plaklar aracılığıyla yeni beğenin yaygın hale getirilmesi; bestecilerin ve usta icracıların yetiştirilmesi ve devletçe korunması. Bu son kararın nedenini daha iyi anlamak için, Beethoven'e, daha onbeş yaşında iken, Almanya'da yaşadığı Bonn şehrinin bağlı olduğu bölge yönetimi tarafından aylık maaş bağlandığını hatırlamakta yarar var.

1925 yılında on yetenekli müzisyenin açılan yarışma sınavını kazanıp Avrupa'da tahsile gönderilmesi ile başlayan , 1934 kararları ile daha yaygın hale gelen bu uygulama uzun yıllar devam edecek sonra 1948 yılında benim ve Suna Kan'ın adına çıkan yasa da 1956 yılında üstün yetenekli çocuklar kanunu haline gelerek son şeklini alacaktı.

1927 yılında Türkiye'ye ilk ziyaretini yapan hocam büyük Alman piyanisti Wilhelm Kempff Atatürk ile buluşmasını bana anlatmıştı. Ankara'da halkevinde verdiği ilk resitalinden sonra Çankaya Köşküne davet edilen sanatçı, yemekten sonra sabahın erken saatlerine kadar Atatürk ile baş başa konuşmuş. Atatürk kendisine Türkiye'nin modernleşme çalışmaları doğrultusunda hukuk, eğitim ve diğer pek çok alanda reformlar yapıldığını , müziğin bu reform hareketinin kaynağı olan batı kültürünün ayrılmaz bir parçası olduğunu söylemiş ve çağdaşlaşmanın gereği olarak klasik müziğin Türkiye'de geniş şekilde yayılmasının önemine değinerek “müzikte de benzer reformlar yapılmadığı takdirde diğer sahalarda gerçekleştirilen reformların eksik kalacağından ve yerine oturmayacağından endişe ettiğini” belirtmiş. Sonra da hocam Kempff'e bu konudaki fikirlerini ve reform planı üzerinde

görüşlerini almak için Türkiye'ye hangi müzisyen ve müzikologların davet edilmesini önerebileceğini sormuş. Düşüncelerini Atatürk'e aktaran Kempff bu konuda en yetkili kimse olarak Berlin Filarmoni Orkestrasının şefi Wilhelm Fürtwangler'e de danışılmasının yerinde olacağını söylemiş .

1982 yılında İtalya'nın Positano kasabasındaki evine eşim Şefikle yaptığımız bir ziyarette bunları bize anlatan hocam, konuşma bitince başını denize doğru çevirip bir an sessiz kaldı, sonra duygulu bir şekilde, “Kemal Paşa büyük adamdı” dedi .

Zamanla, Berlin'deki Türkiye Büyükelçiliği Fürtwangler ile temas kuruyor. O da bir süre düşündükten sonra büyük müzik adamı , besteci ve eğitimci Paul Hindemith'i tavsiye ediyor. Besteleri o dönemdeki Nazi Almanya'sında rejim tarafından dejenere/soysuz sanat addedildiğinden, ayrıca eşinin de Musevi kökenlerinden dolayı Hindemith epey tedirgindir. Bu ortamda Türkiye'den gelen davet onu çok memnun ediyor ve Berlin'de büyükelçi Hamdi Arpağ ile imzaladığı anlaşmadan sonra 1935-1937 yılları arasında dört defa Türkiye'ye gelerek tamamı 200 sayfeye varan çok etraflı üç rapor hazırlıyor. Bu raporlarda ele alınan konular arasında şunlar var :

- Orkestralar, Müzisyenleri, Şefler, Programlar;**
- Müzik eğitim planı; Konservatuvarların kuruluşu; Hoca yetiştirilmesi; Konservatuvar idaresi;**
- Genel müzik yaşamı; Opera; Konser organizasyonu; Halk müziği; Askeri müzik; Konser salonları; Radyoda müzik;**

- **Türk halk müziği: Bugüne kadarki çalışmalar; Bugünden sonra yapılacaklar;**
- **Korolar; Müzik kütüphaneleri; Nota basımı.**

Nota basımından söz etmişken bir de hikaye anlatmak isterim. 1935 yılında Sovyetler Birliği'nden bir gurup müzisyen Türkiye'ye geliyor. Bunların arasında büyük keman virtüözü David Oistrakh ve besteci Dimitri Shostakovich de var. Futbolu çok seven Shostakovich 19 Nisanda İstanbul Taksim stadında Fenerbahçe ile Avusturya'nın Libertas takımı arasında oynanan maçı izliyor. Sonra, o devirde nota kağıdı Rusya'da çok zor bulunduğundan, İstanbul'dan bol miktarda nota kağıdı alıyor. İşte 1941/1942 kışında Leningrad Alman muhasarasında iken orada bestelediği meşhur Yedinci "Leningrad" Senfonisini bu nota kağıtları üzerine yazıyor. Yedinci senfoninin el yazısı notasının her sahifesinin en altında şu adres var : *Yüksek Kaldırım 42, İstanbul*. İşte o devirde Türkiye'de pek çok şey yokmuş ama nota kağıdı varmış.

Konumuza dönersek, 1935 yılında yazdığı ilk raporda Hindemith gördüklerini ve teşhislerini dile getiriyor. Burada, Türklerin müziğe karşı yüksek seviyede yetenekli olduklarını , müzik dinlemeye her zaman hazır bulduklarını , en yeni teknikleri kolayca benimseyebildiklerini, eğer planlanan reformlar sırasında doğal yeteneklerini geliştirme imkanı verilirse her şeyin derinliğine inmeye yatkın olan karakterleriyle birleşerek örnek alınabilecek müzik halklarından biri olabileceklerini söylüyor. Hindemith raporları Cumhuriyet'in müzik reformlarının temel taşlarını oluşturuyor. Bu arada 1936 da büyük Macar bestecisi Bela Bartok Türkiye'ye gelerek Anadolunun çeşitli yörelerinde halk müziğinin derlenmesi ve değerlendirilmesi konusunda

araştırmalar yapmış, Adnan Saygun ve diğer m¼zikçilerimizle fikir alışverişinde bulunmuş ve yıllar sonra da “T¼rk Halk M¼ziđi” adlı bir kitap yayınlamıştır. Bartok’un çalışmaları neticesinde 1938 yılında Ankara Devlet Konservatuvarı bünyesinde T¼rk Halk Ezgileri arşivi kurulmuştur. Bug¼n Ankara’da Devlet Konservatuvarının giriş kapısında Hindemith ve Bartok’un b¼stleri bulunmaktadır.

Bu reformların sonucu ne oldu dersiniz T¼rkiye sathına yayılmış nice konservatuvarı, buralardan yetişip yurtiçi ve yurtdışı sahnelerde yer alan sayısız m¼zisyenimizi, parlak kariyer yapan pek çok solistimizi ve en önemlisi olarak Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa, Adana ve Antalya’daki Devlet Senfoni Orkestraları, Ankara, İstanbul, İzmir, Antalya, Mersin ve Samsun’daki Devlet Opera ve Balelerini gösterebilirim. Bu bakımdan ÷lkemiz İslam aleminde çölde bir vaha gibidir.

Burada bir an durup epey gerilere gitmek, Atat¼rk’¼n öl¼m¼nden sonra m¼zik reformu çalışmaların aksamadan y¼r¼mesinde büyük rol¼ olan İsmet İnön¼’den söz etmek istiyorum.

İsmet Paşa 1910-1913 yılları arası, o zaman genç bir subay olarak, Yemen’de bulunuyor. Orada, Sana şehrine yapılacak tren yolu inşaatının keşif çalışmalarını yapan Fransız şirketinin mühendisleri ayrılırken bazı eşyaları ile birlikte bir çok 78 devirli taş plak ve bir gramofonu geride bırakıyorlar. İsmet Paşa’nın klasik batı m¼ziđine ilk adımı işte karargâhta bu plâkları tekrar tekrar dinleyerek olmuştur. Oğlu Erdal İnön¼ Yemen öyk¼s¼nü anlattıktan sonra babasının “batı klasik m¼ziđini bizim insanlarımızın ancak çok dinleyerek sevebileceklerini burada öğrendim” dediğini yazar hatıralarında.

1932 yılında kurulan halkevlerinin hızla yayılıp benimsenmesinde İnönü'nün ısrarlı takibinin büyük rolü vardır. Halkevleri pek çok ünlü müzisyen, edebiyatçı ve aydınının çıkış noktası olmuştu . Benim hatırladığım, İstanbul'da Kadıköy halkevinin gönüllülerden kurulu bir oda orkestrası vardı. Eşim de bu halkevi salonunda bulunan, Alman devleti tarafından hediye edilmiş tam kuyruklu konser piyanosunda, 1960 yılında Fenerbahçe basketbol yıldız takımı antrenman aralarında, çaldığını hatırlıyor.

O dönemde yurdun dört bir yanında halkevleri inşa edildi. Mersin halkevinde döner sahne olduğunu, Antakya'daki salonda da Chopin'in çok sevdiği Erard marka tam kuyruklu konser piyanosu bulunduğunu gördüm. Ne yazık ki bu piyano sahne arkasına atılmış, bir ayağı kırık yan yatmış olarak duruyordu. 12 nisan tarihli Hürriyet gazetesinde köşe yazarı Yılmaz Özdil Ankara yakınındaki Hasanoğlan Köy Enstitüsünde 1945 yılında Ankara Konservatuvarı hocalarının ders verdiğini, benim ve Suna Kan'ın enstitüye misafir geldiğimizi, köy çocuklarını teşvik için yaşlılarından keman ve piyano dinletildiğini anlatıyor ve enstitüdeki enstrüman demirbaşını veriyor. Kayıtlı aletler şunlar :

259 mandolin; 55 keman; 37 bağlama; 8 akordeon; 3 piyano; 3 davul; 1 metronom ve 1 pikap (78 devirli plakları çalmak için)

Bugün herhangi bir köy veya kasabamızda bu aletleri bulmak mümkün mü?

1940 da çıkarılan yasa ile İsmail Hakkı Tonguç'un mimarlığında köy enstitüleri kurulmaya başlandı. 1942 de Ankara'ya en yakın olan Hasanoğlan Köy Enstitüsü başka köy enstitülerine öğretmen yetiştirmek amacıyla Yüksek Köy Enstitüsü adını aldı. Ülkede sanat ve müziğin yayılması bakımından

sayıları yirmibir'i bulan bu enstitüler de halkevleri gibi önemli bir görev yerine getiriyorlardı. Bu özgün modelin başarısı, 1946 yılına kadar, köylerdeki öğretmen ihtiyacını karşılayan 30.000 den fazla kadın ve erkek öğretmen, sağlık memuru ve eğitmen yetiştirmiş olmasıdır. Hasan Ali Yücel'in Milli Eğitim Bakanlığı kültür alanında atılan ilk adımların olumlu sonuçlarının görüldüğü ve yeni atılımlara girişilen bir dönem olmuştur. Devlet tiyatrosu, opera ve balenin resmi kuruluşu; konservatuvar yasasının çıkarılışı; Ankara'da ilk kez meşhur Alman rejisörü Carl Ebert'in yönetiminde gerçekleşen tiyatro ve opera temsilleri; Devlet resim ve heykel sergilerinin sürekli düzenlenmesi; benim ve Suna Kan'ın yurtdışında tahsile gitmemizi sağlayan kanunun ilk hazırlıkları, hep Hasan Ali Bey'in zamanında gerçekleşmiştir.

Ne yazık ki giderek bu idealist dönemin sona erdiğine şahit oluyoruz. Yakın zamanda Meclise sunulmak üzere hazırlanan Türkiye Sanat Kurumu (TÜSAK) kanun tasarısına göz atınca da, çok kritik bir devreye girdiğimizi de anlıyoruz.

Değerli bestecimiz Muammer Sun "bu kanun tasarısı meclisten geçtiğinde Türkiye'deki müzik ve sahne sanatları alanındaki devlet sanat kurumları kapatılacak, sanatçılar dağıtılacak, ülkemizin müzik ve sahne sanatları birikimi bu kanunla yok edilmiş olacaktır. Ülkemizdeki bu kurumların her biri çağdaş, ulusal, evrensel birikimi simgeler. Bu birikimin yok edilmesi, Türk toplumunun ulaştığı uygarlık düzeyinin yok edilmesi demektir." diyor.

Muammer Sun Bey'e katılıyorum. Bu söyledikleri gerçekleşirse Türkiye 90 yıl süren olağanüstü çaba ile geldiği bu ileri noktadan Tanzimat devri, hatta III.

Selim dönemi öncesine dönebilecek, ülkemiz müzik festivallerimize davet edilen yabancı orkestra, şef ve solistlerle yetinmek zorunda kalacak, giderek, müzisyen ithal eden körfez şeyhliklerine benzeyecektir.

TÜSAK için örnek alınan uygulamaların başında İngiliz modelinin geldiği yasa taslağının “Gerekçe” kısmında belirtilmekte. 18. asırda Beethoven’i daha onbeş yaşında iken devlet memuru yapan bugün de sadece Berlin’de üç opera kurumunu birden devletçe finanse eden Alman modeli dururken, günümüzde özel orkestraları maddi imkansızlık içinde kıvranıp yaşam savaşı veren İngiltere neden Türkiye’ye model olur acaba? Bunu sormak isterim.

Bu çerçevede, uzun yıllardır bazı büyük şehirlerimizdeki festivallere ve özel konser serilerine yurt dışından dünyaca meşhur orkestra ve solist sanatçıların getirilmesi için yüz milyonlarca lira vererek sponsor olan ticari kuruluşlarımızın bundan sonra bu paraların önemli bir kısmı ile Cumhuriyet’in müzik devriminin eserleri olan Devlet Senfoni Orkestraları, Operaları, Baleleri, ve Konservatuvarlarını desteklemelerinin doğru olacağına inandığımı da belirtmek isterim.

Devlet Orkestra, Opera, Bale mensupları ve solist sanatçılara düşen görev ise sanatlarını icra edebilmelerinin Türkiyede Cumhuriyet devrimlerinin köşe taşlarından olan müzik reformları sayesinde mümkün olduğunu bilmeleri ve bu reformların muhafaza edilmesi ve ileri götürülmesi gerektiğinin bilincinde olmalarıdır. Klasik müzik Türkiyede eğlence, geçim yolu veya ünlü sanatçıların büyük para kazanma aracı değildir.

Eğer TÜSAK yasa tasarısı Mecliste kabul edilirse benim sekiz yaşımdan itibaren Fransa’da tahsil etmemi sağlayan Güzel Sanatlarda Fevkalâde İstidat

Gösteren Çocukların Devlet Tarafından Yetiştirilmesi hakkındaki Kanunun yürürlükten kaldırılacağını da belirtmek isterim. İlk olarak 1948 yılında çıkarılan bu kanun olmasa idi ben de belki şimdi burada, karşınızda olmayacaktım. Bu Kanun ile ilgili çalışmalarla ilgili olarak başta dönemin Cumhurbaşkanı İsmet İnönü olmak üzere Milli Eğitim Bakanları Hasan Ali Yücel ve Şemseddin Sirer, Fuad Umay ve diğer Milletvekilleri ile Güzel Sanatlar Müdürü Cevad Memduh Altar'ı bu vesile ile saygıyla anmak isterim

Geçenlerde söyleşi yapmak için New York'tan beni arayan Amerikanın en önemli gazetelerinden birinin muhabiri ilk olarak, "Türkiyede klasik müzik bir elit azınlık için yapılıyor, değilmi?" diye sordu. Bu konuda, yanlış bilgilendirilmişti ve muhtemelen Türkiyede klasik müziğin bir kaç büyük şehirdeki festivallerle sınırlı olduğunu zannediyordu. Bugün size anlattıklarımı kısaca ona da anlatarak Cumhuriyet Devrimlerinde klasik müziğin yerini ve önemini izah ettim. Konuyu şimdi daha iyi anladığımı sanıyorum.

Hepinize yolunuz açık olsun der, tüm beklentilerinizin gerçekleşmesini dilerim.

İdil Biret (Sabancı Üniversitesi Mezuniyet Töreni Konuşması - 20 Haziran 2014)